٣٠نچی. — № 30 ١٣٢٤ سنه. ١١ جمادی اخری. پنچشنبه. ١٩٠٦ سنه. ٢٠ اییول. ١نجی بیت

„Юлдузъ“
ЕЖЕ НЕДѢЛЬНОЕ ИЗДАНІЕ
Цѣна 3 руб. на годъ.
Редакція и Контора:
Казань, Екатерининская улица № 14.
АДРЕСЪ:
Казань, редакція „ЮЛДУЗЪ“
Russie, Kazan, redaction „Julduz“,
Плата за объявленія:
(30) и (20) коп.

یولدز

« یولدز »
(جریدهسینڭ بهاسی برسنه اوچون
(٣) صوم، آلتی آی اوچون
(١) صوم (٥٠) تیین، دورت
ای اوچون (١) صومدر.
شاگردلر اوچون برسنهلگی
(٢) صوم وهر آیی (٢١) تییندر.
یولدزنڭ اداره وکتبخانهسی شهر
قزانده بورنایف مسجدی قارشنده
(١٤) نومرلی خانهده، هرکون ایرته
ساعت (٨) دن کوندز ساعت
(٢) یه قدر آچقدر. باشقه وقت
زائر ومشتریلر قبول ایدلمزلر.
محرر وناشری:
احمد هادی مقصودی.

تکراری موجب اولمایان فکری وفنی مقالهلر ممنونیت ایله قبول ایدلورلر. درج ایدلمهین مقالهلر حقنده جواب ویرلمز واشتکا قبول ایدلمز.

بر نسخهسی (٥) تییندر. ادبی، فنی، معاشی وسیاسی هفتهلك جریدهء ترکیهدر. اون نسخهسی (٣٥) تییندر.

٢٠ اییول، شهر قزان.

دوما بتدی. هیچ بر اش قیلا آلمادی. آنڭ کیکاشینه قاراب هیچ بر نظام میدانغه چغا آلمادی.

حریت نظاملری ده چقمادی. ایگنلك نظاملری ده تمام بولمادی.

هر قوم وملتنڭ حقوقده تیگز بولو نظامی ده قارالمادی. دوماغه چلین صایلاوده عمومی ایتلمهدی. شهر وزیمستوا ادارهلری ده اوزگهرتلمهدی.

حاصل کلام دوماغه هیچ بر اش قیلورغه ایرك بیرمهدیلر. طاراتورغه بر صلتاو چغونی کوتوب کنه طورغانلر ایکان، صلتاولر طابلغاچ ده طاراتدیلر.

صلتاولرنی چغارو ایله دوما ظاهرا اوتلدی. اوتلسهده، بلوب اوتولدی چونکه اوشبو قوولو ایله حکومتنڭ کوب سرلری طوتلدی. «دوما طاراتلسه، خلق چووالور دیگانلر ایدی، چووالمادی» دیبورگه یارامی: چووالو قول ایلهگنه بولو لازم توگلدر کوکل چووالووی قول چووالوندن یمانراقدر.

خلق، بو کوتلمهگان خبرنی ایشتکاچ قاتوب کیتکان کبی بولدی: یلامادی ده کولمهدی ده لکن هر کمنڭ کوکلینه بر تویون اورناشدی. بو تویون کچکنه گنه بولسهده، بر اورلق در. اولده بو اورلق هر کمده یوق ایدی، فقط خبردار کشیلرده گنه ایدی. ایمدی عمومی اولدی. آشلق اورلغی آچلق یللرده تیشلمی ده قالادر. اما فکر اورلغی نڭ اوسمی قالغانی بولمی ایمش. وزیرلرنڭ نیتینه قاراغانده یغمورلرده آز بولور کبی توگلدر. یغمور کوب بولغان صاین تویونلر اوسهچکدر. لکن بو تویوننڭ چهچهکلر آتوب قای وقت یمشلر بیرهچگی حاضرگه معلوم توگلدر.

— صوڭ، ایمدی نی حاللر بولور ایکان؟

— نیلر بولسون، تیزوك ظاهرده بر نرسهده بولماس. اما باطننی بلورحال. کم بلسون ئهلله قایسی پارتیهلر ئهلله نیندی پلانلر قورا طورغانلردر. قارا گروهلرنڭ پلانلری بیك یاشرنده توگل. ایمدی آنلر کوب شهرده قایسی یورتلرده نیندی فکرلی کشیلر طورغانینه قدر تیکشرمشلر. قزانده بورایله بعض اوراملرده قابقالرغهده اشارهلر صزوب یورمشلر. بو اشارهلرنڭ نی اوچون ایکانلگی معلوم توگلدر. شویله ایسهده بر معناسی بولوونده شبههیوقدر. قارا گروهتیك یاتماغان کبی کبی قزل گروهلرده یوقلامی طورغانلردر. لکن ایکی آراغه قسلاچق آق؛ آل وصاری گروهلرنڭ حالی مشکل بولاچقدر. خدا هر طائفهگه انصاف، ویرسون.

اویله ایسه، قای زمان روسیه اهالیسی مقصودلرینه ایرشور؟

— ایرشمی قالماس. البته برزمان ایرشور. چونکه دوما ینه بولاچقدر. بلکه کیلهچك دوما بوسندنده غیرتلیرهك بولور. احتمال آنیده قووارلر. ایمدی اش آچوغه کیتدی. احتمال خلقنڭ غیرتی طاغیده آرتور.

— بیوروکراتیهنڭ بو احتماللردن خبری یوق میکاننی؟

— خبری بیك بار. بولسهده، آز بولسهده اوزینڭ عمرینی اوزاقغه صوزمقچی بولادر. چونکه بیوروکراتیهدن فائدهلانوچیلرنڭ بر آیلق فائدهلری بر یللق فائدهغه مساویدر. دیموکراتیه نظامی بویلچه بر یلده آلاچق ژالونیهلرینی بیوروکراتیه زماننده آنلر بر آیده آلمقدهدرلر. شول سببدن بیوروکراتهنڭ بریلی چیناونیکلر قارشنده اون ایکی یل حکمنده در. لکن اولگاندن صوڭ حساب بیرو دیگان نرسه باردر. بیوروکراتیه چیناونیکلرندن اولگاندن صوڭ دیموکراتیه فرشتهاری حساب صوراماسلر میکان؟ قیامتدن صوڭره معلوم بولور.

چیت دولتلرنڭ قاتشووی.

روسیهده تورلی فتنهلر باشلانغاندن بیرلی خلق آراسنده تورلی احتماللر سویلهنهدر. قارا یورهکلی روسلر: «اگرده مملکتمز اچنده فتنه زورایسه، گیرمانیه ایله آۋستریه یاکه آنگلیه روسیهنڭ داخلی اشلرینه قاتشا باشلارلر، گیرمانیه وآۋستریه بو اشکه حاضر طورالر ایمش. اول وقت دولتمزنڭ اوز اوزینه باشلغی بتهر. خور بولوب قالورمز» دیگان سوزلرنی ده سویلیلر. بو احتمالنی دوما طاراتلور آلدندن (روسیه) اسملی حکومت طرفندهغی بر گازیتهده یازدی.

لکن صوڭره معلوم اولدیکه بو احتمال حاضرگه متصور توگل ایمش.

آۋستریهنڭ معتبر گازیتهلرندن (ن. ف. پرهس) اسملیسی بو احتمالنی تمام رد قیلدی.

اما نی اوچون روسیه اشلرینه یاوروپا قاتشو خبرینی چقارالر ؟

— بوندی خبرلرینی بعض قسقه فکرلیلرنی قورقتو ایله حریت اوچون طرشوچیلردن اخلاصلرینی قایتاروب ایسکی ترتیبکه محبت قیلدرمق اوچون طاراتالر . دنیاده بر تورلی میال ومذبذب کشیلر باردرکه بو کون بر تورلی ایرته گه ایکنچی تورلی فکرگه آوشمقده‌درلر . بوندی مذبذبلرگه ترکیچه (آوما) دییورلر.

دنیاده شوندی آومالر باردرکه بر کون و بر ساعت اچنده ایکی فکرلی ایکی کیمسه مجلسنده بولو ایله ده ساعتدن ساعتکه فکرلرینی آوشترمقده‌درلر .

بوندی آومالر فنون عالیه کورمه‌گان روسلر آراسنده بیك کوبدرلر .

ایشته ایسکی فکرلیلرنك زیره‌کلری آومالرنك اوشبو حالندن استفاده ایتمکچی بولدیلر . یاوروپا قاتشو احتمالی بار دییوب بوکی کورسه توب بر نیچه میلیون آوما روسلرنی اوز طرفلرینه آوشدردیلر .

واقعا مك یل قدر اوز اوزینه باش مستقل بولوب کیلگان روسیه دولتی اشلرینه چیت مملکتلرنك قاتشووی ملی بر روس اوچون کوکللی حال توگلدر . بو بو کیدن قورقوب ملیت خاطری اوچون روس ملتچیلری حریتنی‌ده اداره‌ٔ مشروطه نی‌ده فدا ایته‌رگه حاضردرلر . اما یاوروپا قاتشورمی عجبا ؟

— قاتشماس . چونکه حاضرده یاوروپاده ترکیه‌دن باشقه مملکتلرده اداره‌ٔ مستقله یوقدر . پارلامینت مجلسلرینك رخصت ومساعده‌سندن باشقه زور اشلرنی پادشاهلری‌ده وزیرلریده قیلا آلمیدر . پارلامینت مجلسنده‌گی خلق وکیللری ایسه ، روسیه‌نك داخلی اشلرینه قاتشورغه کمتلرینه رخصت ویرمیه‌چکلردر . چونکه بو اش جانلرینی فدا ایته‌رگه حاضر بولوب وحریت طلبنده بولغان روس اهالیسینه قارشی طورو بولادر .

یاوروپا اهالیسی بو اشکه راضی بولماس . اوزلرینك طوتقندن چغوب حریتکه نائل بولولرینه‌ده ایللی آلتمش یلدن آرتق توگلدر . آنلرنك طوتقنلقنی کورمه‌گان یاشلری‌ده تاریخ واسطه‌سی ایله طوتقنلقنك نیدن عبارت ایکانینی بیك یاخشی بلولر .

بر خلق ایکنچی بر خلقنك راحتکه ایرشووینه قارشی طورو انسانیت توگلدر . اگرده یاوروپا پارلامینتلری فقط بورژوالردن‌غنه مرکب اولسه ایدی ، بو احتمالغه بر آز یول اولور ایدی لکن یاوروپاده پارلامینتلرگه چلینلر صایلاو بر درجه عمومی اولدیغندن دیپوتاتلر آراسینه اشچی خلقلردن‌ده بیك کوب کشیلر کره‌در . بورژوالردن‌ده عدالت فکرنده اولانلری کوبدر . شول سببدن یاوروپا پارلامینتلری خلقینی جبر قیلمق مقصودی ایله روسیه اشلرینه مداخله قیلماسلر .

خیر ، احتمال روسیه‌نك بر پوجماغینی اوزلرینه قاراتمق امیدی ایله احتمال پولیتیکه یورتوب باغارلر . لکن گیرمانیه سوسیالیستلری بو احتمالغه قارشی‌ده تدبیرلر قوروب قویغانلر ایمش دیلر .

دارالمعلمین.

یکرمی سنه واردرکه روسیه اهل اسلامی اصول جدیده حقنده ایکی طرف اولوب نزاع قیلشمقده‌درلر . آراده کوب سوزلر کیچدی . هرطرف یکدیگرینی سوکدی . تورلی جوابلرده ویرلدی . ایمدی منازعه آزایدی ، زور شاکردلرنك درسلرینی اصلاح قیلوغه منکر کشیلرده بالالر اوچون اصول جدیدنك فائده‌لی ایدکینی تصدیق قیلدیلر . اصول جدیده‌گه باشقه مسئله‌لرنی قاتشدرولری سببلی کوکللرنك شبهه‌لر قالسه‌ده ، کوب کشی اصول جدیدنی قبول ایتدی .

معلومدرکه اصول جدیده فقط ایجك طاشلاو ایله مدی یاصوتی بر الفبا اوقوتودن‌غنه عبارت توگلدر . بلکه شاگردلرنی هر درجه‌ده پیداگوگیکه ودیداکتیکه ومیتودیکه یعنی اصول تربیه واصول تعلیم وطریق تعلیم فنلرینه موافق روشده ایتوب اوقوتودیمکدر .

بناءً علیه اصول جدیده ایله اوقوتاچق معلملر اوشبو فنلردن نظری وعملی طریقچه خبردار بولمق لازمدر .

اوّلده معلملر تورلی شهرلرگه باروب بر مکتبده تعلیم اصولینی بر ایکی آی کورمك ایله کفایه‌لنمکده ایدیلر . هم اول زمانده شول قدر کافی‌ده ایدی . چونکه اول وقت اصول تعلیم احکامینك هر برینی اجرا قیلوده ممکن توگل ایدی .

ایمدی زمان باشقاردی . اصول جدیده مکتبلرینی من جمیع الوجوه اصول تعلیم فنلرینه موافق روشده ایته‌رگه وقت ییتدی .

اصول تعلیمنی اویره‌توب معلملر حاضرله‌مك اوچون مدنی مملکتلرده دارالمعلمین اسملی تعلیم مدرسه‌لری بولادر .

استانبولده معلملر حاضرله‌مك اوچون بر دارالمعلمین ومعلمه‌لر حاضرله‌مك اوچون بر دارالمعلمات واردر . شهرمز قزانده اوچیتلسکی اینستیتوت ، اوچیتلسکایا سیمینازیه ، واوچیتلسکایا اشکولا اوچیسی‌ده دارالمعلمینلردر . لکن بونلر روسچه اوقوتمق اوچون تاسیس قیلنمشلردر .

ایمدی بز اهل اسلامغه‌ده اسلامچه اوقوتورغه معلملر حاضرله‌مك اوچون بر دارالمعلمین لازمدر .

ایشته اوشبو مسئله فکرلی مسلمانلر آراسنده کوبدن سویله‌نمکده ایسه‌ده ، بالفعل اجراسینه کرشلگانی یوق ایدی ، چونکه بونك اوچون آقچه‌ده لازم ایدی . حریت ده‌لازم ایدی ،

بیوروکراتیه زماننده دارالمعلمین آچارغه رخصت قیلماو احتماللری‌ده بار ایدی

ایمدی بو سنه ملا ظریف حضرت امیرخانی ایله ملا صالحجان حضرت بارودی‌نك همتلری سایه‌سنده بو اشکه بر اساس قورلدی .

۱۵ نچی ایبولده مدرسهٔ امیرخانیه‌ده جییلمش معلملر مجلسنده اوشبو کیله‌چك کوزدن یاکفا بیسته‌ده بر دارالمعلمین آچو اجتهادنده بولورغه قرار بیرلدی . بونك اوچون آقچه‌سز درسخانه‌ده طابلدی .

اعانه طوپلامق وآچو اجتهادنده بولمق اوچون‌ده درس پروگراملری ترتیب قیلمق اوچون‌ده کامیسیه‌لر صایلاندی .

خدا تعالی موفقیت نصیب ئه‌یله‌سون .

حاضرگه بو دارالمعلمین اعانه آقچه‌لرندن آچلاچقدر . اچلدقدن صوکره بوکا شهر اداره‌سی‌ده ، زیمستواده ، حکومت‌ده یاردم ایته‌رگه تییشلیدر . گرچه بونلر مدرسه دینیه‌گه یاردم ایتمسه‌لرده ، دارالمعلمین گه یاردم ایته‌رلر .

روسلر اوچون خزینه صوماسندن نی قدر دارالمعلمینلر تربیه قیلنمقده‌در . اهل اسلام اوچون بر ایکی دارالمعلمین‌ده تربیه قیلماسه ، حکومتکه بیك اویات اولور . بونك

اوچون حکومت ایله دعوا قیلشورغه احتیاجده بولماس.

ایمدی تیز زمانده بوتون روسیه‌ده عمومی اوقوتو مجبوری بولاچقدر. یعنی هر بالانی اوقورغه یازارغه اویره‌تو تییشلی بولوب، بونک اوچون خزینه‌دن هر آولغه بر نیچه یوز صوم قدر آقچه بیرلور. روس آوللرینه بیرلگان قدر مسلمان آوللرینه ده بیرلور.

روس آوللرنده روسچه اوقوتو مجبوری بولسه، اسلام آوللرنده ترکیچه اوقوتو مجبوری بولور. اوّلده‌گی کبی روسچه اوقوتماسه‌گز، آقچه بیرمیمز دیوب طورا آلماسلر چونکه عمومی اوقوتودن مقصود قایسی تلده بولسه‌ده، گراموتنی بولوب فهم آچلو مقصوددر. اوقو، یازو، حساب ومعلومات ترکیچه اویره‌تلسه‌ده، بالالرنک فهملری آچلاچقدر. صوگره لزومی مقدارنده روسچه‌نی اوز اختیارلری ایله اوقورلر.

شول زمانده هر آول وهر محله اوچون بر معلم کیره‌ک بولور. دائمی حق ایله اوقوتاچق معلملرنی اصول تعلیم بلمی طورغان کشیلردن تعیین قیلو معقول بولماس. شونک اوچون ایمدی بزگه دارالمعلمینلر تأسیس قیلوب معلملر حاضرلی باشلارغه وقت بیتمشر.

بناءً علیه بو اشکه ملت اسلامیه‌گه خیر خواه کشیلر ایکی قوللاب طوتنورغه تییشلیدر. آقچه‌نی‌ده قزغانماسقه کیره‌ک. خدمتنی‌ده آیاماسقه کیره‌ک.

سفیر الاسلام الی سائر الاقوام.

سویش شهرینک متهذب علماسندن فرید وجدی افندی اوشبو اسمده فرانسوزچه بر رساله تألیف قیلوب یاپونیه‌نک دین صایلاو مجلسینه یوللامشدر.

بورساله عربچه‌گه ترجمه قیلنوب حاضرده مصرده نشر قیلنمشدر.

اوشبو رساله‌نک مقدمه‌سینی عربچه‌دن ترکیچه‌گه ترجمه قیلوب یولدزغه‌ده درج قیلونی مناسب کوردک:

« یاپونیه اهالیسی اوزینک اجتهاد وقابلیتی سایه‌سنده حاضرده دنیانک متمدن خلقلرینک برنچیلری درجه‌سینه ایرشدیلر. دنیا اشلرنده برنچیلکه ایرشکاندن صوک اوزلرینک درجه‌لرینه موافق بولاچق ایک برنچی وایک بر معقول بر دین ازله‌و فکرینه توشدیلر. دین صایلامق اوچون الوغ بر مجلس تأسیس قیلدیلر. هر تورلی ملت اوزلرینک دینلرینی یاپونیه‌گه تلقین قیلمق اوچون ایلچیلرینی یوللادیلر.

اسلام علماسندن‌ده بر نیچه فاضل بو مجلسده بولاچقدر. اگرده صحتم ایرک بیرسه ایدی‌مین (فرید)ده بو مجلسکه باروب اسلام دینینک فضیلتینی اثبات قیلورغه طرشور ایدم. نی قیلمق کیره‌ک؟ سلامتلگم کامل بولماو سببلی اوزیمه بو مجلسکه بارمق نصیب بولمادی. شویله ایسه‌ده، اوشبو رساله‌منی ارسال قیلوب قلبمنی یووانامن.

معلوم اوله‌که اسلام دینی بر قومگه خاصلانوب کیلگان یاکفا بر دین توگلدر

بو دیننک حکملری الله تعالی طرفندن جمیع پیغمبرلرگه وحی قیلنا کیلمشدر.

لکن اوّلگی پیغمبرلرنک امتلری آنی تحریف قیلوب اوزگه‌رتوب تورلی قالبقه آوشدروب بترمشلردر.

آخرده الله تعالی جمیع خلقغه تبلیغ قیلوب بوتون دنیا اوچون عمومی بر دین تأسیس قیلمق نیتی ایله بو دیننی مکمل ومفصل صورتده ایتوب محمد علیه السلامگه وحی وانزال قیلمشدر. پیغمبرلرنک آخری اولان حضرت محمدکه نازل بولغان اسلام دینی اوّلده‌گی پیغمبرلرگه نازل بولغان دینلرنک جمیع احکامینی شاملدر. شونک اوچون بوتون دنیا اوچون عمومی دین بولورغه تییشلیدر.

شول سببدندرکه اسلام دینی اوّلده‌گی پیغمبرلرنک اسملری معلوم بولغانلرینی‌ده معلوم بولماغانلرینی‌ده تصدیق وتکریم قیلورغه قوشادر.

آدم علیه السلام زماننده حضرت محمد علیه السلام زمانینه قدر یوز مکدن زیاده تورلی پیغمبرلر کیلگانینی وبو پیغمبر قایسی قوم آراسنده کیلگان بولسه‌لرده وقایسی تلرده کیلگان بولسه‌لرده، بارچه‌سینه تصدیق قیلمق اهل اسلامغه فرضدر.

اسلام دیننده بولغان کشیلر دینلرینک اساسی حکم وقاعده‌لرینک هیچ برسینی عقلغه مخالف طابمیلر. هر برسی دینلرندن بیک ممنون وراضیدرلر.

هیچ بر خصوصده شک وشبهه‌لری یوقدر.

حال بوکه باشقه دینلرنک عاقللری دینلرینک اساسی مؤمن به‌لرنده کوب شبهه‌لر ایله مضطرب اولمقده‌درلر. بو حالنی دلیللر ایله اثباتقه حاجت بولماسه کیره‌ک؛ تاریخ ده بوکا شاهددر. اهل اسلامدن غیری ملتلرده دینسزلرنک کوبلگی‌ده بوکا دلالت قیلادر.

مین بو رساله‌مده اسلام دینینک عمومی جهتلرینی گنه یازامن. اسلام دینینک اخلاق عدالت ونظام طوغرسنده بولغان فضیلتلرینی بیان قیلونی یاپونیه‌ده دین مجلسنده حاضر بولاچق علمای کرامگه سویله‌رگه قالدرامن. بو رساله‌ده اول علما بیان قیلمی قالدرو احتمالی بولغان جهتلرنی گنه یازامن.

اسلام دینینک خاصیتلرندن برسی عقائد حکملرینک هر بر کشینک عقلینه صیباچق درجه‌ده معقول ومنطقی بولمقلغی‌در.

بو حال تحریف قیلنوب بتکان باشقه دینلرنک هیچ برسنده یوقدر. شول سببدن اسلام دینی هر تورلی خلق آراسنده هیچ بر اکراه وکوچله‌ودن باشقه طارالمشدر. وهمانده طارالماقده‌در. اصلده خلقنی کوچله‌ب دینگه کرتو اسلام دیننده درستده توگلدر. (لا اکراه فی الدین) آیت کریمه‌سی بوگا بیک آچق دلیلدر. اسلام دینی قلچ ایله طارالدی دیوب دشمانلر افترا قیلسه‌لرده، تاریخده بوگا دلالت قیلاچق هیچ بر دلیل یوقدر. اهل اسلام کوب صوغشلر قیلغان بولسه‌لرده. صوغشلری دینگه کوچله‌و اوچون توگلدر. بلکه دیننی صاقلاو سیاستی اوچون وکوبسنچه باشقه سیاسی وملی مقصودلر اوچون واقع بولمشدر.»

فرید وجدی افندی رساله‌سینک مقدمه‌سنده اشبو سوزلرنی یازدقدن صوگره باشقه دینلرنک اساس معتقداتینک عقلغه موافق بولماوینی بیک گوزل دلیللر ایله اثبات قیلادر.

یاپونیلرنک اوز دینلری (بوددا) مذهبیدر.

فرید وجدی افندی بوددانی هیچ تحقیر قیلمیدر. (احتمال اول الله تعالی طرفندن ارسال قیلنغان بر پیغمبر بولغاندر. موسی وعیسی پیغمبرلرنک دینلری اوزلرندن صوگره اوزگارتلگانی کبی احتمال بوددا دینی‌ده اوزگارتلمشدر.» دیدر. بوددانک پیغمبر بولو احتمالینه (ومامن امة الا خلافیها نذیر) و (منهم من قصصنا علیك ومنهم من لم نقصص

علیك) آیتلرینی دلیل ایتوٛب کورسه‌ته‌در.

بو رساله‌ده اسلام دینی یاپون خلقینه هیچ یات کورنمسلك عمومی بر دین ایتوٛب تصویر قیلنمشدر. پیغمبرمز محمد علیه اسلامنك ترجمهٔ حالی شول درجه مفصل روشده بیان‌قیلنمشدر که انصاف ایله‌اوقوٛغان کشی آنك الله تعالی طرفندن ارسال قیلنمش حق پیغمبر بولوچیلغننه شبهه قیلوٛرلق‌توگلدر.

خارجی خبرلر.

ترکیه وایران.

ترکیه ایله فارسیه آراسنده مملکت چیکلری خصوصنده کوبدن بر نزاعلی اورنلر بار ایدی. اوٛشبو نزاعلی یبرلرده حاضر (۶۰۰۰) قدر ایران عسکری (۱۰،۰۰۰) قدر ترکیه عسکری طوٛرمقده‌در. اوٛشبو نزاع خصوصنده مشاوره قیلمق اوٛچوٛن چیککه ذکی پاشا کیلمشدر. شاید آراده صوغش چقمیچه صلح قیلنور. لکن نی سببدندرکه ترکیه‌اوٛشبو طرفلرده‌عسکرینی‌همان‌آرتدرادر. تیز زمانده مذکور یبرلرده (۳۵) مك قدر ترکیه عسکری جمع ایدله‌چك ایمش.

ایران حکومتی ترکیه حکومتندن عسکر آرتدرونك سببینی صوٛریدر. ترکیه: «صوغشمق‌نیتم یوق. شویله ایسه‌ده عسکر آرتدرونك ضرری یوقدر.» دیبوٛر. ایکی اسلام دولتی کچکنه بر نزاع اوٛچوٛن صوغشسه‌لر، عالمگه کوٛلکیگه قالاچقلردر.

بوٛتوٛن یبر یوٛزنده یکرمی قدر توٛرلی اسلام دولتلرینك انقراضینه کوبسنچه اوز آرا نزاعلاشولری سبب بولمشدر.

☙ یاش ترکلرنك مصرده چقاطوٛرغان شورای امت‌اسملی گازیته‌لری حریت وایرکنکلرگه ایرشو حقنده بیك اجتهاد قیلدقلری اوٛچوٛن روسیه‌خلقینی‌بیك مدح‌قیلادر. ترکیه‌اهالیسنه ده بوندن عبرت آلوٛرغه قوشادر.

☙ کرید جزیره‌سینده قالمش مسلمالرغه گوبکلرطرفندن توٛرلی اذا وجفالر قیلنمقده ایمش. بوجزیره‌نك ترکیه‌قولندن‌چقوب بتکانی یوقدر. شویله ایسه‌ده هیچ بر اشینه ترکیه قاتشا آلمیدر. گریتسیه قولینه ده بیرلگانی یوقدر. ومع ذلك یاشرن اشلرنك هر برسی گریتسیه‌ده ترتیب قیلنادر.

بوکونگه قدر بوجزیره روسیه، آنگلیه، فرانسیه وایتالیه دولتلرینك‌دورت کوٛیمه‌سی وبر مقدار عسکرلری ایله محافظه قیلنمقده ایدی. حاضرده‌بو‌عسکرلرکیتوٛب‌اورنلرینه گریتسه عسکرلری کیترله‌چك دیگان خبرلر سویله‌نه ویازلا باشلادی. هر اش اوّل اویلانا، صوڭره سوٛیله‌نه، صوڭره یازلادر. آندن صوڭره بالفعل میدانغه‌ده چغادر.

☙ ارمن واقعه‌لرندن بیرلی استانبول بوغازی اچنده یاوٛروپانك الوغ دولتلرینك بره‌ر کچره‌ك کوٛیمه‌لری ایله بر آز عسکرلری طوٛرمقده‌ایدی. هیچ کمگه نه فائده ونه‌ضررلری اولمادیغندن سلطان‌حضرتلری الوغ دولتلرنك هر برسینه مذکور کوٛیمه‌لرنی‌آلوٛرغه وقت یتدی دیوٛب تنبیه قیلمشدر. لکن هیچ بر حکومتدن بو تنبیگه قارشی هنوز جواب ویرلدیگی یوقدر.

مصر.

مصر مسلمانلری آراسنده آنگلیه‌نی قووب چقارو فکری قوٛزغالمشدر. بو خصوصده گازیته‌لرینه‌ده کوب یازالر. میتنگلرده‌ده کوب سوٛیلیلر.

مصرنك اوقوٛغان یاشلری: «مصر بیری مصر خلقی فائده‌سی‌اوٛچوٛن گنه بولوٛرغه تییشلی» دیگان غیرت وطنیه قاعده‌سی بوینچه عمل قیلوٛرغه طرشالر ایمش.

حاضرده بو حالدن قورقوٛب آنگلیه مالته جزیره‌سی ایله جبل الطارق بوغازنده صوغش کوٛیمه‌لرینی وعسکرینی آرتدرمشدر. اوٛشبو صلتاو ایله آنگلیه مصرنی بوٛتوٛنله‌ی اوزینه قاراتو احتمالندن‌ده قورقوچیلر باردر.

آفغانستان.

آفغان امیری اهل اسلام مملکتلرینك مدنیت وصنائعده آرتده بولولرینك علوم ومعارفده کیچیکلرندن ایکانینی کشف قیلمشدر. هم خلقنك نادانلغینه بیوروکراتیه سبب‌بولغانینی‌ده سیزمشدر. ۴ نچی ایبولده دوربار مجلسنده بو خصوصده وزیرلرینه ومستشار مأمورلرینه بیك اوٛزوٛن‌برنطق سوٛیله‌مش: «مین هر توٛرلی فنلر اوقوٛتوٛب مملکت خلقینی آغارتمقچی‌بولامن. بوخصوصده میکاسزنك آراڭزدن قایسیڭزغنه قارشی کیاسه‌ده، راضی توگلمن. اول کشی مینم مجلسمدن چقسوٛن. اگرده قارا خلقنی معارف خصوصنده قوٛتوٛرتووی معلوم بولماسه اول کشیگه جزا یوقدر» دیمش.

☙ آفغانستان امیری اوٛشبو کوٛزده هندستان طرفلرینه سیاحتکه چقاچق ایمش. هند مسلمانلری حضرت امیرنی هر شهرده بیك سلطنت‌ایله قارشی‌آلوٛرغه حاضرله‌نمکده‌درلر. بو حالگه آنگلیه‌نك قتغی کیله‌چکدر.

☙ ترکیه استانبول وقارا دیڭز بوغازنده‌غی استحکام وکریپوستلرنی بیك آشغچلق ایله نفتوٛب توٛزه‌تمکده ومحکم قیلمقده‌در. بو اشلرنی اوچوٛن آشغچلق ایله قیلندیغینك سروسببی معلوم توگلدر.

☙ (۱۹۱۲) نچی سنه‌ده گیرمانیه‌ده بیرلین شهرنده بوٛتوٛن دنیا اوٛچوٛن عمومی سرگی (ۋیستافکه) قوٛرلاچقدر. نیمسلر بو سرگینی پاریژ، چیکاگو هم سن‌لوئی‌ۋیستافکه‌لرندن قات قات آرتق سلطنت ایتوٛب تأسیس قیلوٛب گیرمان قومینك هنر ومعارفده اوٛستونلکینی عالمگه کورسه‌تمك فکرنده ایمشلر.

☙ قتایده دار الفنون واونیۋیرسیتیتلر کوبه‌یمکده‌در. حاضرده پروفیسوٛرلر چیت مملکت خلقندن ایسه‌لرده، تیز زمانده اوز پروفیسورلری‌ده یتشه‌چکدر. چوٛنکه یاوٛروپاده فنون عالیه تحصیلنده اولان قتای شاگردلری بیك کوبدر. قتای حکومتی بیرلینده‌گی ایلچیسینه گیرمانیه‌ده‌گی قتای استودینتلرینك ختم قیلغانلرینی امتحان قیلوٛب‌شهادتنامه‌ایله‌پیکینگه‌بوللارغه‌قوشمشدر.

عربستان.

☙ عربستانده‌ترکیه‌گه‌قارشی‌فتنه‌قوزغاتوچی محمود یحیی اسملی کشی بوکونلرده بیك قوٛزغالوٛب طوٛرادر. چیتدن بیك کوب قوٛراللر کیترتمش ترکیه عسکری آراسنده ترتیبسزلکلر چقوٛب بر نیچه مك کشی شیخ یحیی طرفینه آوشمشدر.

داخلی خبرلر.

☙ دوما چلینلرینك ۋیبورغ شهرنده خلققه طارانمق اوٛچوٛن ترتیب قیلغان یازولرنده کادیتلر ایله طرودوۋیکلر کامل بر اتفاققه کیلمشلردر. مراجعت نامه‌نك عباره‌لرینی گازیته‌لرگه یازدرمیلر. بعض گازیته‌لرنك اوٛزوٛن قولاقدن‌ایشتوٛب یازولرینه قاراغانده مذکور نامه ایکی فصلدن عبارت ایمش: برنچیسی حاضرگی حکومتنك کیریلکندن

شکایت، ایکنچیسی خلقغه کیگاش بیرو ایمش. بو کیگاشده خلقنك صوراغان مقصودلری بیرلگانچی ایمانا تولەمسکه، عسکر بیرمسکه وحکومت مأمورلرینه هیچ بروجه ایله یاردم ایتمسکه یازلغان ایمش. هر نه ایسه حاضرگه حقیقت حال معلوم توگلدر.

(تجدید صلحی) یعنی روسیەنی صلح طریقنچەغنه یاکفارتو پارتیەسندن حساب قیلنمقده اولان گراف گیدین ایله مشهور استاخوۋیچ بو مراجعت نامەنك اوّلگی فصلینه راضی بولسەلرده، صوگغیسنی قبول ایتمەمشلر.

❧ دوما طاراتلو خبرینی چلینلردن ایك الك پوتوتسکی اسملی کشی بلمشدر. بوکاپیترگوفدن سرایده دوستلری تیلیگراف ایله خبر ایتمشلر. شول ساعت پوتوتسکی دوما سراینه کیتمش. اول وقت سرایده آفتونومیستلر جییلشوب بیك قزوب ریچلر سویلەب اوطورالر ایکان.

مجلسده پولەکلردن لیدنیتسکی ریچینی اوشبو سوزلر ایله تمام قیلمش: «ایمدی سوزلر یتەرلك بولدی، اشکه طوتنورغه وقت یتدی.»

شول آراده پوتوتسکی کیلوب کروب واقعەدن خبر ویرمش. هر برسی تعجب ایتمشلر. چونکه آفتونومیستلر دومانی بیك تیز قوولور دیوب اویلاماغانلر ایکان.

❧ اتفاق مسلمین جمعیتنك ۳ نجی عمومی مجلسی ۱۵ نجی آۋگوستده قورلاچقدر لکن نیژنیدەمی اولور باشقه شهردەمی اولور، وقت وجاینه قارالاچقدر. وقتنده خبر ایتلور دومادەغی اسلام فراکسیەسینك رئیسی علی مردان طوپچیباشف بو مجلسنی قوروشنده مباشرت ایدەچکدر.

❧ ٦ نجی ایبولده کییف شهرنده «۸ نجی ایبونده فتنه چقودن صاق بولکز چونکه شول کونده دوما طاراتلاچقدر» دیگان تیلیگرام آلنمشدر. کراسنوسیلکی لاگیردن پیتربورغه ٦ نجی ایبولده عسکر یوللانا باشلامشدر.

چیت مملکت ایلچیلرینه تورلی احتمالدن احتراز اوچون پیتربورغ اورامنلرینه کوب چقوب یورمسکه ۸ نجی ایبولگه قدر تنبیه قیلنمشدر. بوحاللر، دومانی قووو کیگاشینه ٦ نجی ایبولگه قدر قرار بیرلووینه دلالت قیلالر. خلقغه وزیرلردن شکایت نامه طاراتو کیگاشی دوماده ٦ نجی ایبولده قوزغاتلمش ایدی اویله اولدقده دوماقوولوونك شکایتنامەنك دخلی بولماغان بولادر. لکن ایکنچی بر خبرگه قاراغانده خلقغه مراجعت قیلو اوچون یازلغان نامەنك فرضی نسخەسی پیترگوفنك پادشاه سراینك ۵ نجی ایبولده اوقولوب تفتیش قیلنمشدر.

جاسوس وشپیلر طرفندن ایرشدرلگان بولمق کیرەك.

❧ دوما چلینلرندن صلح عمومی مجلسنه کیتکان کشیلرگه لوندونك بیك زور حرمت والتفات کورسەتلمشدر.

مشهور آنیکین سوسیالیستلر مجلسنده روسیەده حریت حرکتلرى حقنده بیك کوب سوزلر سویلامشدر.

❧ روسیەده اوّلدن بیرلی هر سنەده تورلی طرفلرغه خصوصا آمیریکه ایله ترکیەگه یوزمك قدر یهودی کوچمکده ایدی. اوتکان یلده (۲۵۰) مك یهودی کوچمش بو سنه ایسه هجرت ینه قوّتلیدر. اوّلده کوبرەك فقیر یهودیلر کوچه ایدیلر. بو صوگغی سنەلرده بایرافلری کوبرەك هجرت قیلمشلردر.

روسیەده یهودی طائفەسینه جبر وظلم باشقه ملتلرگه قاراغانده قاتیراقدر، بیچارەلر شول سببدن دیار غربتنی ایرکسز اختیار ایتمکدەدرلر.

«کشی کندی رضاسیله چقوب ترك دیار ایتمز»
«سببسزغر بتكقهرن اوزی هیچ اختیار ایتمز.»

❧ روسیەده هر حالنك چواوالوی آقچه بهالرینه بیك قاتی تأثیر ایتمکدەدر. مای باشندە رینتەنك بهاسی (۷۵ ۱/۲) صوم ایدی. ایبون باشنده (۷۳) صوم وبوکونلرده (٦۳) صوملرغەتوشمشدر. رینتەنك بهاسندن برصوم توشووی خواجەلرینه (۸۰) میلیون زیان بیرەدر. بوحسابدن ایکی آی اچنده رینته صاحبلرینه (۴۴۰) میلیون صوم قدر ضرر وزیان بولمشدر.

❧ روسیەنك هر بر زور شهرنده صول طرف پارتیەلرنك یاشرن مجلسلری اولمش. هر برنده دومانی طاراتونك سر، ضرر وسببلرینی آول خلقی آگلاب بترگانچی هیچ برحرکت قوزغاتماسقه، آول خلقی اوزی قوزغالا باشلاغاچغنه عمومی اش طاشلاتو ایله مقصودغه ایرشورگه طرشورغه قرار بیرمشلر.

❧ ایریوان وشوشا شهرلرنده مسلمانلر ایله ارمنیلر آراسنده تکرار صوغش باشلانمش ایدی. ایمدی حاضر بر درجه باصلدی.

❧ دوما وسوۋیت دیوانلری یابلو سببلی ایمدی لازم کەرلگان نظاملر وزیرلر مجلسنك اشلەنەچکدر. بونك اوچون وزیرلر مجلسینه ایگناتییف، صابوروف، فریش کبی برنیچه عقللی باشلر آرتدرلاچقدر. لکن قرار بیرگان زاکونلری هر برسی وقتلی اولاچقدر. قرار نامەلرنده «رسمی روشده نظاملر اشلەنگانچی موقت نظاملر» دیوب یازلاچقدر.

❧ دولت دوماسینك فینلاندیەگه باروب ۋیبورغ شهرنده خلقغه طاراتمق اوچون یازلغان شکایتنامەگه قول قویغان چلینلری جزا قانوننامەسینك (۱۲۹) نجی مادەسی بوینچه، حکمگه طارتلاچقلر ایمش.

❧ اوزطرفلرینه قایتوب خلق جییوب نطقلر سویلەگان چلینلرنك برنیچەسینی زندانغه یابلمشلر دیگان خبرلرده چقدی.

❧ دوما ۲۷ نجی آپریلده آچلمش ایدی. ۷ نجی ایبولده کیچ ساعت ۸ نجی‌ده آخرغی مجلسی تمام اولدی.

دیمك مدت وفی دوما (۷۲) کون عمر ایتدی. اوشبو عمر اچنده دومانك (۳۹) مجلسی واقع بولمشدر.

آخرکونلرنك دومانك چلینلری (۴۹۳)گه ایرشمش ایدی. اوشبو چلینلردن فقط (۲٦۷) کشی گنه مجلسدەسوزسویلەمشدر. ایك الك نطق سویلەوچی پیترنکوۋیچدر. ایك صوك سویلەوچی ۋیناۋیردر. چلینلردن گیدین (۱۹۰) مرتبه، نابوکف (۱٦۲) کوزمین کاراۋایف (٦٦)، اوستروگورسکی (۸۹)، ۋیناۋیر (۷۵)، مشهور آلادئین (۵۴) مرتبه سویلەمشدر. (۲۴) مسلمان چلینلرندن آلتی کشی سویلەگانی معلومدر. کشی باشینه چاریك مرتبه تیبەدر.

❧ سیۋاستاپولنك فتنەگه قاتشقان ماترۋسلردن دورتینی اولترورگه حکم قیلمشلر.

❧ ۱٦ ایبولده پیتربورغنك بوسیل باصمەخانەسنده دوما چلینلرینك خلقغه یازغان شکایتنامەلرینی کوچلەب یوز ایللی مك نسخه باسمشلر. باصوچیلر هر برسی قورالی اولدقلرندن هیچ برسینی طوتا آلمامشلر.

حکومت کپکنه سببلر ایله دومانی طارانوویبه پروتیست واعتراض آڭلاتمق نیتی ایله (گ سوۋیت) چلینلرندن بیك کوبسی چلینلکلرینی طاشلارغه حاضرله‌نه‌لر ایمش (ریچ)

کادیتلر فرقه‌سی فینلاندیه‌ده تیرییوکی شهرنده یوز قدر کشی جییلوب بر مجلس قورمشلر. بومجلسده دوما چلینلرندن‌ده برنیچه کشی حاضر بولمش.

فتنه چغاروغه قاتشماسه‌لرده، اوزلرینڭ پروگراملرینی میدانغه چغارو خصوصنده اجتهاد قیلورغه قرار بیرمشلر. کیله‌چك صایلاوده اوز پارتیه‌لرندن دوماغه چلینلرنی کوبره‌ك صایلارغه اجتهاد قیلورغه سوز قویشه‌شلر.

صیزران شهرنده (۵۰۰۰) یورت (۷) چیرکه‌و بر ماناستیر، ۳ زور تگرمن، بانکلر، کازناچیستۋا، تیلیگراف خانه‌لر، زندانلر وۋاکزالده بر یوز قدر آشلقلی ۋاگون یانمشدر، (۵۴۴) قدر کشی اوت اچنده هلاك بولمشدر. (۳۰) مڭ قدر کشینڭ طوروغه یورتلری، کییه‌رگه کییملری، آشارغه آشلری یوقدر. بارچه مال ومتاعلری کیره‌کلی کاغدلری وکسب قوراللری بر ایکی ساعت اچنده غائب بولوسببلی هر بری آه واه ایتوب یغلامقده درلر.

هر طرفده‌غی کشیلر صاواق وشادلغینڭ شکرانه‌سی اوچون قولندن کیلگان قدر یاردم ایته‌رگه تییشلیدر. ایدل بوینده‌غی شهر اهالیسنه بو بیچاره‌لرنی تربیه قیلوب هلا کتدن صاقلامق عقلا لازم وشرعا فرض کفایه حکمنده‌در. غافل بولماسقه کیره‌ك.

تجدید صلحی پارتیه‌سی.

دوماده‌غی اورتا لبیرال پارتیه‌سندن پیتربورغ وموسکوۋاده (تجدید صلحی) پارتیه‌سی یعنی روسیه‌نی صوغش فرشدن باشقه صلح طریقچه‌غنه‌یاڭغارتو پارتیه‌سی حاصل بولمشدر.

۱۷ نچی اوکته‌بر پارتیه‌سی کبی روس ملتی طرفداری بولغان پارتیه‌لر همه‌سی بو پارتیه‌گه قاتشاچقدر.

بو پارتیه کادیتلردن بیك کوب اوڭ طرفده‌در. بوپارتیه بایلرنڭ وبیر خوجه‌لرینڭ دولتلرینه ضرر کیترمسلك قدر حریتلرنڭ کوبسینه راضیدر. لکن (روسیه روسلر اوچون) قاعده‌سی برنچی اعتقادلری اولدیغندن اول حریتلرنی‌ده روس قومینه حصر قیلاچقدر. روس ملتینی حمایه مقصودی ایله باشقه ملتلرگه جبر وظلم کیلودن هیچ قورقاچق توگلدر. شونڭ اوچون بو پارتیه اهل اسلام اوچون فائده‌لی بولاچق توگلدر. صایلاولرغه بیش آلتی آی قدر وقت بولسه‌ده، بو پارتیه صایلاو حقنده‌حاضردن‌اوك آگیتا- تیسه یاصی باشلامق نیتنده‌در.

صوڭغی خبرلرگه نظرا بیرروکراتیه وزیرلر آراسینه اوشبو صلح پارتیه‌سندن بر نیچه کشی تعیین قیلوب خلق قارشنده اوزینڭ آبروینی کوته‌رمکچی بولا ایمش بونڭ اوچون گوچکوف، شیپوف والۋوف کبیلر تلگه آلنه‌قده‌در.

فنی خبرلر.

دیلافونتین اسملی فرانسوز عالمی برتورلی (گاز) یعنی ییل کشف واختراع قیلمش حاضرگه بوگاز نیدن عبارت بولغانینی خلقغه اظهار قیلمیدر.

بو گازهر بر چی نرسه‌نی قورتوب قوورا ایمش، اول نرسه قورغان کوینچه‌دورت‌بیش یل طورسه‌ده لذتینه هیچ ضرر کیلمی‌ایمش، چونکه بوگاز نرسه‌نڭ رطوبتنی‌ده بتره ایمش

هم چرو، صاسو وبوزلولوغه سبب بولا طورغان میکروبلرینی‌ده هلاك قیلا ایمش.

میدانغه چقسه بو گازدن بنی آدم خصوصا فقرا بیك کوب فائده‌لاناچقدر. چونکه چرو خوفی بتکانلکدن هر بر طعام آرزانلاناچقدر. طعاملرنی بیك ییراق ییرلردن تورلی طرفلرغه یورتو ممکن بولاچقدر.

آندن باشقه بو گازنڭ کرب آورولرغه شفا بولوویده امید ایتله‌در. چونکه کوب آورولرنڭ سببی میکروبلردر. میکروب وباسیللرنی‌هلاك قیلو ایله‌کوب آورو بته‌در.

دیلافونتین بو گازنی کشف قیلغانینه دورت یل بار ایمش. اوزیمه هیچ بر فائده‌سی قالماس، بوتون دنیاغه‌بوش طارالور دییوب قورقوب گازینڭ ترکیب وتحلیلانینی هیچ بر تورلی اظهار قیلمی ایمش.

آمیریکه‌ده بو گاز ایله قورتلغان ایت اوچ‌یلدن صوڭ استعمال قیلنمش. بعینه‌یاڭغا ایت حکمنده ایسکی لذتینی صاقلامشدر.

آمیریکه‌ده استیگیر اسملی بر حکیم کوکدن یاوا باشلاغان یوزنڭ بولوتلرینی طاراتوب یوزلرینی تورلی طرفقه طاراتورغه بر قورال اختراع قیلمشدر. بوقورالنڭ عملی کوککه طوب آتودن عبارتدر. لکن آتلغان طوبی توگه‌رك آلقه روشنده بر نرسه‌در. بولوت آراسنده ۋزریف یاصاب کینه‌تدن زورایوب بولوتلرنی تورلی طرفلرغه قوادر.

بولوتی طارالغاندن صوڭ یوزلر بیك سیره‌کله‌نه هم واقلانادر. هیچ بر کشینڭ ایگنینه ضرر ایته‌رلك بولمیدر.

یاپونیه‌ده گه‌وده سندن نور چغارا طورغان بر تورلی قورت طابمشلر، بو قورتلرنڭ نورلری مشهور رینتگین نورینه مساوی ایمش. عادی نور اوتله‌شمی طورغان نرسه‌لردن‌ده آرقلی اوته ایمش.

فنی هنرلر.

آمیریکه‌ده نیویورك شهرنده گوتچینسون اسملی بر حکیم قولاغی چوقراق کشیلرگه هر طاوشنی ایشتورلك بر قورال اختراع قیلمشدر. بو قورال یورتنڭ اورتالغینه قویولادر. اوزندن بر نیچه یوزقووش چبقلر طارالمشدر. قولاغی چوقراق کشیلر شول چبقلردن برسینی اوزینه کیترتوب قولاغینه قو- یوب طورادر. شول واسطه ایله یورت وزال اچنده سویله‌نگان طاوشلرنڭ هر برینی ایشته‌در. بو آلت آمیریکه‌ده تیاترلرده، وعظخانه‌لرده ودرسخانه‌لرده چوقراقلر وقولاغی ضعیفلر اوچون استعمال قیلنا باشلامشدر.

آمیریکه‌ده فونوگراف چغاروچی مشهور (ایدیسون) اسملی کشی یاڭا (آکومولاتور) اختراع قیلمش. بو آکومولاتور بر تیمر طارتمادرکه اچینه قانلاو قانلاو ایتوب تیمر ونیکل قالایلر نوبت ایله تزلمشدر. آنڭ اوستینه صییق پوناش طوترلمشدر. بوطارتمادن بیك کوچلی ایلیکتریك قوه‌سی پیدا بولادر.

بو طارتما هر تورلی نرسه‌لرنی ئه‌یله‌ندرورگه یارایاچقدر. ایسکی قورغاشنلی آکومولاتورلرغه قاراغانده‌قوتی ایکی اولوش آرتق وخرجاتی ایکی اولوش کیمدر. حاضرده آفتو- موبیللرگه یعنی آتسز یوری طورغان آربالرغه قویوب یوری باشلامشلر. اوچ یوز چاقرم ییرگه قدر بر طارتمانڭ قوتی کافی بولا ایمش.

الوغ کوره‌ش

یاپونیه صوغشینه قدر روسیه خلقی شول قدر غافل ایدی‌که حکومت مأمورلرندن، خدادن قورقووندن آرتق قورقادر ایدی. حکومت وحاکملرنی‌ده گویاخدا طرفندن ارسال قیلنمش جبار الهی صانی ایدی.

الهی دیب باسه‌ده، هیچ مقدس صایماس واصلا یاقن کورمس ایدی. بیوروکراتیه‌نڭ جبر وظلمندن بیزار وتکلیفاتینی ادا قیلودن عاجز ایسه‌ده، بوڭا قارشی طورو بارلغندن خبری یوق‌ایدی. نیندی‌اش ایله بویورلسه، شونی ادا قیله‌ایدی. حکومت طرفندن نی‌قدر آقچه صورالسه، آفتق آت صغر وصاماوارینه قدر صاتوب تولرگه طرشا ایدی. چونکه‌دنیا شوندن‌عبارت، نصیب وتقدیر شویله اولمالی دیب‌گمان قیله ایدی، دنیاده نیندی‌مملکتلر ونیندی خلقلر وارلغندن ومتمدن خلقلر آراسنده نیندی‌اوی‌وفکرلر وارلغندن‌خبری‌یوق‌ایدی.

گرچه اوقوغان کشیلر وکنجلردن کوب کیمسه روسیه‌ده حکومت مأمورلری خلقغه نیندی خیانتلر قیلولرندن خبردار ایدی. یاشرن روشده بیك کوب کاغدلر باصلوب طارالا ایدی. لکن بونلرنڭ خلقغه تأثیری یوق ایدی.

چونکه خلق، جبابره‌نڭ ظلمندن باشقه قصورندن خبردار توگل ایدی. تورلی خیانتلرنڭ وقوعندن بالکلیه غافل ایدی.

برزمان یاپونیه صوغش باشلادی. بووقت‌ده‌خلق‌حکومتکه بیك‌کوب‌خیرخواهلق کورسه‌تدی.

نی‌قدر آقچه‌لر جیبلدی: عسکر اوچون کویمه‌لر اوچون‌ده جمع قیلندی، قزل خاچ جمعیتی اوچون‌ده طوپلاندی.

نه زمان‌یاپونیه عسکری‌روسیه عسکرینه غالب کیله باشلادی. کوندن کون بیورو-کراتیه‌دن خلقنك اخلاصی قایتدی.

مغلوب بولغان صاین عیبلر ظاهر بولا باشلادی: اولاعادی عسکریلر عیب‌ایتلدی. صوڭره آفیسرلردن زارلانا باشلادیلر. آخرده عیب قورااللر ایله کویمه‌لرده بولوب چقدی.

بو بیچاره‌لر اوزلری‌عیبلی‌توگل، یاصاوچیلر ایله یاصاتوچیلر عیبلی ایدی. اول بولدی. بو بولدی. عسکرلر قرلدی، کویمه‌لر باتدی. خزینه وکراسنی‌کریست آقچه‌لری طالاندی شوندن‌صوڭ روسیه بیوروکراتیه سینك جویلری سوتلمه‌گه باشلادی.

طارتلدی، یرتلدی، همان‌سوتلدی‌ده‌کیتلدی یامادیلر یابشدردیلر ـ بولمادی. آخرده ٦ نچی آغوست ایله ١٧ نچی اوکته‌بر کیلوب ییتدی.

دوما وعده قیلندی حریت‌نڭ اوچلری کورسه‌تلدی لکن تیز یابلدی اما پرده آرقلی بولسه‌ده، اثرلری‌ظاهر بولمقن‌ایدی لکن‌اوزلری همان‌میدانده یوق ایدیلر. هنوزده یوقدرلر. فقط باصماخانه‌لردن چقغانغه قدر گازیته‌لرگه برآز حریت بیرلدی. باشقه حریتلر‌تماما اونوتلدی.

دوما نظاملری آیقالدی چایقالدی. اوزگارتلدی توزه‌تلدی صایلاو زمانلری ییتدی. بتمز توکنمز پارتیه وگروهلر میدانغه چقدی.

آخرده ٢٧ نچی آپریلده دوما دنیاغه کیلدی. دوما حکومت ایله کوره‌شکه طوتندی کوره‌ش (٢٧) کون دوام ایتدی دوما حکومتکه تورلیچه هجوم‌قیلوب باقدی هیچ مقصودینه ییته آلمادی.

آخرده حکومت دومانی کینه‌تدن‌کوته‌رب آتدی. ایمدی کوره‌ش خلقنڭ‌اوزینه‌قالدی. خلق بیك دوامال وطوقتمالدر. قوّتی بیك کاملدر. آنی امر وفرمان ایله گنه یغوب بولماس. برایکی مرتبه تورلی وعدلرگه اشانوب خلق کوره‌شدن برآز طیبیلمش‌ایدی. ایمدی وعده معده‌لرگه اشانماس. مقصودلری بالفعل میدانغه‌چقمیچه کوره‌شدن طوقتاماس. اللّٰه‌تعالی قول آیاقلر صنودن اوزی صاقلاسون.

خلق یغلماغانن دومانڭ یغلوونده هیچ اوکنچ یرقدر. دومایغلسه‌ده ینه طوراچقدر. لــن بر اوکنچ بار: دومایغلغانچی صایلاو نظاملری عمومی ایتلمی قالدی. صایلاوعمومی بولسه، ایکنچی دوما قوتلیره‌ك اولور ایدی. تیز گنه یغلماس ایدی. یغلسه‌ده ایمگاتمی قالماس‌ایدی.

کیله‌چك دوما اوچون صایلاونی عمومی قیلمق ایله حکومت اوزی ریالاناچق دیگان خبرلرده‌چقدی. ریابولسه‌ده، فائده‌سز بولماس ایدی. دوما دعوا قیلغان ایگنلك، تیگزلك وایرکنلك‌ده ریا ایله گنه‌بیرلسه‌ده ضرر ایتمس ایدی.

لکن مرائیلرنڭ هیچ براشینه اشانوب بته‌رگه یارامی. چونکه برنی بیروب بیشنی آلمق نیتی‌ایله ریالانا طوغان‌عادت‌ده‌باردر. خیر، ریا اخلاصنڭ کوپری‌دیگان‌سوزده‌بار!

صاری سوسیالیزم.

فرانسیه‌ده پارلامینت چلینلرندن (بیاتری) اسملی کشینڭ ریاستی ایله قزل سوسیالیزم ایله‌قارا کاپیتالیزم آراسنده‌صاری سوسیالیزم پارتیه‌سی تأسیس قیلنمشدر. بو پارتیه‌نڭ مقصودی مال خواجه‌لری ایله اشچی خلقلرنی غوغا ونزاع،صوغش وقچقرشدن باشقه صلحغه کیترمك ایمش. حاضرده بیك یاڭغا بولسه‌ده بوپارتیه‌نڭ طرافدارلری فرانسیه‌دن باشقه یاۋروپانڭ باشقه مملکتلرنده‌ده بیك کوبه‌یمشدر. بوپارتیه حاضرده‌فنی برمسلك وپروگرام ترتیب قیلو ایله مشغولدر. قزل سوتسیالیستلردن آیرلمق اوچون بونلرنڭ علم وفلاکاری صاری توسده بولاچقدر.

معاش.

پاولوۋو اسملی آولده (١٥٠٠) کشی په‌کی‌پچاق، قایچی‌ویوزاق کبی معدنی‌قوراللر اشله‌مك ایله مشغولدرلر. بوآولغه برمیلیون یارملق تیمر ذاتی کره‌در، بو آولدن جمعا (٣) میلیونلق مال صانلا ایمش، بو حسابدن هراشچی باشینه یلنده برمڭ صوم طابش کیلورگه کیره‌ك ایدی. لکن بو بیچاره اشچیلرنڭ اورتا حساب ژالونیه‌لری یلغه فقط ایکی یوز صومدر. بو مظلوملرنڭ قالغان

(۲۰۰) صوملری قایده قالادر؟
— کوبلهب اشلهنوچی بایلرده وکوپیسلرده قالادر.

ایشته بو حاللردن خبردار بولغان اشچینك سوسیالیست بولووینه هیچ عجبلهنمسکه کیره‌ك. هر بر فابریك وزاۋودلرده حال اوشبودر. لکن آنلرده تورلی مال وطاۋار قاتشقانلقدن حسابینی طابو چیتنره‌کدر.

اما حالص تیمر وقورچ ذاتندن اشلهنگان پچاق قورالّلرنده بو حال بیك آیرم آچق معلوم بولادر.

مسلمان خاتونلر

عنایةالله قاضی قاپقایف نور جریده‌سنده خاتونلرنك حقوقندن بحث ایدوب صایلاو اشلرینه قاتشولریننك درستلکینه فتوا بیروب اوشبو مآلده بر مقاله یازمشدر: «گرچه میراث وگواهلق مسئله‌لری کبی بر نچه مسئله‌لرده خاتونلرنك درجه‌سی ایرلردن کیم صانالمش ایسه‌ده، هر خصوصده آنلر کیم طوتلو لازم توگلدر.

مذکور معلوم مسئله‌لردن باشقه حکملرده عام روشچه بویورلغان حکملرنك هر برسنده خاتونلر ایرلر ایله بر درجه‌ده‌درلر. جهاد کبی اهل اسلام اوچون فائده‌لی بولغان اشلرگه خاتونلرغه قاتشورغه رخصت باردر. روسیه‌ده اگر صایلاوغه باشقه ملتلرنك خاتونلریده قاتشا باشلاسه‌لر، مسلمان خاتونلری قاتشمی قالودن مسلمانلرغه ایکی اولوش ضرر کیله‌چکدر. شول سببدن عقتلرینه کیمچیلك کیلمس درجه‌ده مسلمه‌لرنك صایلاو اشلرینه قاتشولرنده ضرر بولماس بلکه فائده بولور. باخصوص بوندن صوکره صایلاو عمومی اولوب فقط بر کاغدنی بر طارتماغه صالوب کیتودن گنه عبارت بولاچقدر. ایری ایله برلکده خاتونلر اسمندن یازلغان کاغدنی بر دیوان یا اداره‌گه کیتروده هیچ بر استحاله بولماس.

صحیح بخاری شرحی عینی‌ده بر نیچه معلوم ومخصوص مسئله‌لردن باشقه حکملرده خاتونلر ایرلر ایله هر حکمده مساوی دیلمشدر.»

صوڭغی خبرلر

— پیتربورغه گنیرال لایمینغ تیلیگراف ایله خبر ایتووینه قاراغانده روسیه‌نك فینـلاندیه‌ده سۋیابورغ شهری تیره‌سنده‌گی صو عسکری باشلقلرینه قـارشی فتنه چغارمشلر. طوبـلر وپولیمیتلر ایله آتوب بر نیچه عسکری جزیره‌لرنی اوزلرینه قاراتمشلر. سبب وتفصیلی حاضرگه معلوم توگلدر.

دومادهیر مسئله‌سنده وزیرلرگه قارشی بیك معنالی سوزلر سویله‌گان چلینلردن مشهور (گیرسنشتین) نی پیتربورغده اولترمشلر. متوفی اولترلگانچی اولگان خبری موسکواده اوچ دورت ساعت الك طارالمشدر.

قزان خبرلرندن.

صیزران شهری بیچاره‌لرینه شهر قزانده ۱٤ نچی ایبولدن ۱۸ نچی ایبولگه قدر (۱۲۱۱) صوم اعانه جییلوب اورنینه یوللانمشدر. اهل اسلام محله‌لرندن جییلغان (۱۹۰) صوم قدر آقچه‌ده اوشبو حسابقه داخلدر.

منظوم سوزلر.

. . . .

عصرلر اوتدی ده، اویغاندی ملت قاتی اویقودن
قارانغو توڭ بتوب یاقتی قویاش چغوب نهار اولمش
نچه مستور اولان سرلر جهانه فاش اولوب کیتدی
قشك فصلی اوتوب، قارلر اروب دنیا بهار اولمش
صیدچیلر ترقی ایـدوبن، آو قوردی اطـرافه
صیدچی آوینه توشکان، قزاق باشقرد تاتار اولمش
تـرقی ایتدیلر کملر، غربدن شـرقه واردیلر؟
جهانه حکم ایدن اوشبو زمان اهل صلیب اولمش
آرسلان اولسـه‌ده، جـاهل اولانه اعتبار اولماز
قایو ملت عالم اولسه، آڭا چوق اعتبار اولمش
علم، هنر، معارفله، جهـانی ایتدیـلر تسخیر
علم، هنر، معارف، هر ترقی‌یه مدار اولمش
آراده اتفاق بتوب، نفاق طولغانلغی اوچـون
بـزم دیارمز اهـل صلیبه هـب دیار اولمش
مسلمانده بتوب شوکت اوغربه کوچدی هب قوّت
آلارغه آتلانورغه اهل اسلام بر حمار اولمش
آرسلان بالاسی ترکی اونوتما همتگی هیچ
جهانده اهل همته، خدایم اوزی یار اولمش
خلاصه بدبختلکدن علمدن استه‌گل درمـان
علم یولداش اولانلر هر زمانده بختیار اولمش
غفوری قوم اتراکدن قلم طوتوب بونی یازان
بیچاره‌نك اشی ملت اوچون آه ایله زار اولمش

۳۱نچی مای «عبدالمجید الغفوری»

اعلانلر.

،،ترجمان،، اداره‌سندن مهم اعلان

سنه باشندن مشتری اولمیوب ایول باشندن آلتی آیلق یعنی سنه آخرینه قدر ترجمان غزته‌سنه مشتری یازیلانلر،
(قاموس علمی وفنی)نك ۲۵۰ صحیفه‌لك برنچی جلـدی ایول باشنده هدیـه یوللانه‌چقدر.
هفته‌ده اوچ مرتبه چیقان رسملی یتمش نسخه غزته‌دن ماعدا منلا عباس فرانسوینك (دار الراحة مسلمانلری) نام حکایه‌سی رمضان بیرامنه جمله مشتریلره کوندریله‌چکدر.

غزته‌نك آلتی آیلق بدلی ایکی روبله‌در؛ غزته‌یه مشتری اولمیوب مذکور «قاموسك برنچی جلدنی آلمق استیانلر بر روبله بدل کوندریرلر. — آدرس ومراجعت شهر باغچه سرای. «ترجمان» غزته‌سی اداره‌سنه.

کوڭللی کسب.

مینم طرفمدن آگینت ووکیل بولوب کسب وحرکت قیلغان کشی آینده ایکی یوز صوم آقچه حاصل ایتمك ممکندر. صوراغان کشیگه فهرست کاغدی آقچه‌سز یوللانور.

آدرس:
Фабрика КРАСНОПОЛЬ, г. Ровно, Волын. г.

اوقلر

نامنده اورالسکیده ایده بر مرتبه نشر ایدیلمکده اولان رسملی کولکی ژورنالینه مشتریلر قبول ایدیله‌در. حاضرده برنچی نومره‌سی نشر ایدیلدی.
بهاسی بر ییل ۲ روبل یارطی ییل ۱ روبل اوچ آی ۶۰ تین
آدرس
Уральскъ, редакція журнала „Стрѣлы“.

Лито-Типографія И. Н. Харитонова. Казань, Пассажъ. Редакторъ-издатель Ахмед-Гадій Низамовичъ Максудовъ.